

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1909. Första Kammaren. N:o 19.

Onsdagen den 17 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herr statsrådet *Swartz* aflämnade Kungl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående reglering af löneförhållandena m. m. vid kontroll- och justeringsstyrelsen;

2:o) angående reglering af löneförhållandena m. m. vid mynt- och kontrollverken;

3:o) angående upplåtelse af tomtplats för bostad åt maskinisten vid vattenledningsverket i Trollhättan; och

4:o) angående ersättning till Malmö stad för vissa delar af den till Malmö hospital anslagna, men till statsverket indragna tionde från jordar inom stadens område.

Justerades protokollet för den 10 i denna månad.

Företogs val af åtta ledamöter i Riksdagens särskilda utskott n:o 2, till hvars behandling hänvisats Kungl. Maj:ts proposition n:o 81: och befunnos, efter valförrättningens slut, därtill hafva blifvit utsedde:

friherre <i>Fleming</i>	med 105 röster
herr <i>Hedenlund</i>	» 105 »
» <i>von Mentzer</i>	» 105 »
» <i>Nyström, J. F.</i> ,	» 105 »
» <i>Pettersson, F. E.</i> ,	» 105 »

Första Kammarens Prot. 1909. N:o 19.

1

grefve von <i>Rosen</i>	»	105 röster
herr <i>Wijkander</i>	»	105 »
» <i>Lindblad</i>	»	104 »

Företogs val af fem suppleanter i Riksdagens särskilda utskott n:o 2, och befunnos, efter valförrättningens slut, därtill hafva blifvit utsedde:

herr <i>Gustafsson</i>	med 98 röster
» <i>Ljungberg</i>	» 95 »
friherre <i>Silfverskiöld</i>	» 94 »
grefve <i>Wachtmeister, Henning,</i>	» 93 »
herr <i>Knaust</i>	» 89 »

Föredrogs och hänvisades till konstitutionsutskottet herr *Cavallis* nästlidne dag bordlagda motion, n:o 61, i anledning af Kungl. Maj:ts förslag till ändrad lydelse af § 60 regeringsformen.

Motion i anledning af förslag till lag om skogsaccis.

Föredrogs den af herr *Bohnstedt, Knut*, under gårdagen väckta och då bordlagda motion, n:o 62, i anledning af Kungl. Maj:ts förslag till lag om skogsaccis.

Herr Enhörning: Den kungl. proposition om skogsaccis, som denna kammare förlidet år afslog med 54 röster mot 38, har, sedan den i år kom på kammarens bord, mottagits med allt annat än varma känslor. Då nu en motion framkommit, gående ut på att detta lagförslag endast skall gälla Norrland — om ock endast provisoriskt — så kan jag icke underlåta att inlägga en allvarlig gensaga däremot och vågar uttala den förhoppning, att det utskott, till hvilket denna motion kommer att remitteras, ville ytterst sorgfälligt öfverväga, huruvida det kan anses vara förenadt med rättvisa och billighet att endast lyckliggöra Norrland med en dylik lag.

Om den högt ärade motionären skulle få sin vilja igenom, så skulle det ju vid provisoriets utgång vara ytterst svårt för representationen att bedöma, om lagen är berättigad eller ej. Därföre torde vara nödvändigt att låta den gälla för hela riket. Då är det lättare att afgöra, om en sådan lag är rättvis, och i motsatt fall äfven lättare att få den upphäfd. Detta åter kan, om lagen blir gällande endast för Norrland, blifva svårt, ja, kanske omöjligt.

Det finnes ju andra stora delar af vårt land med exakt analoga förhållanden beträffande skogar, deras tillgodogörande och förädling. Jag skulle för öfrigt storligen hafva misstagit mig, om, i stort sedt, alla dessa förhållanden icke äro så godt som fullt lika i hela riket. Icke desto mindre föreslår den högt ärade motionären

att denna lag om skogsaccis, som obestriddigen kommer att verka som en dubbel beskattning, endast skall tillämpas i Norrland. Om lagen kan anses komma att verka orättvist för hela riket och därigenom kommer att förorsaka skogsafverkaren svårigheter och ökade kostnader, förutom skatteafgiften, så är ju gifvet, att den i lika hög grad kommer att verka på samma sätt för Norrland, om den endast skulle komma att gälla denna landsdel, och vill jag försäkra, att hans välvilja att motionera om lagens gällande endast för Norrland ingalunda gör honom förtjänt af någon som helst tacksamhet från dess sida.

Snarare skulle jag då vilja säga: Bevare oss för sådana om Norrlands väl nitälskande vänner!

Föga ridderligt synes det att vältra öfver på Norrland hvad landet i öfrigt ej vill påtaga sig i skatteväg. Norrland har redan tillräckligt med undantagslagar, och jag känner mig öfvertygad om att denna om hela svenska folkets rätt värnande kammare icke skall medverka till en sådan orättvisa och att motionen skall i utskottet röna den behandling, som den är värd. I debatten i denna kammare förlidet år uttalades äfven, att denna lag ju kunde vara lämplig för Norrland, men, mina herrar, hade Kungl. Maj:t funnit detta vara förenligt med rättvisa och billighet, så hade nog äfven den kungl. propositionen gått i den riktningen.

Således, skall lagen om skogsaccis antagas, så är det endast med rättvisa och billighet förenligt, att den blir en lag, som gäller för hela riket och icke endast en undantagslag för Norrland.

Herr talman! Jag anhåller, att detta mitt yttrande måtte bifogas protokollet härom till det utskott, till hvilket motionen kommer att remitteras.

Efter härmed slutad öfverläggning hänvisades förevarande motion till lagutskottet; och skulle till utskottet jämväl öfverlämnas det i anledning af denna motion inom kammaren nu afgifna yttrandet.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande statsutskottets den 13 och 16 innevarande mars bordlagda utlåtande n:o 5, angående regleringen af utgifterna under riksstatens fjärde hufvudtitel, omfattande anslagen till landtförsvarsdepartementet.

Punkten 1.

I den till Riksdagen den 14 januari 1909 aflåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behof hade under, åberopande af det propositionen bilagda statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 12 i samma månad, Kungl. Maj:t under fjärde hufvudtiteln i punkten 1 föreslagit Riksdagen att, med godkännande

Motion i anledning af förslag till lag om skogsaccis.
(Forts.)

*Ang. afö-
ningsstat för
generalstabens
fast anställda
personal.*

*Ang. aflö-
ningsstat för
generalstabens
fast anställda
personal.
(Forts.)*

af det vid ofvan angifna statsrådsprotokoll fogade förslag till stat för generalstaben samt af däri omförmälda villkor och bestämmelser för åtnjutande af de föreslagna aflöningsförmånerna för innehafvare af civil beställning med lön på stat vid generalstaben, minska detta anslag, nu 353,390 kronor, med 31,875 kronor till 321,515 kronor, samt att uppföra anslaget i riksstaten under titel: »generalstabens fast anställda personal».

Utskottet hade i denna punkt hemställt, att Riksdagen måtte godkänna aflöningsstat för generalstabens fast anställda personal att tillämpas från och med år 1910 under vissa villkor och bestämmelser, så lydande, som utskottets utlåtande utvisade.

Friherre Gripenstedt: På samma gång som jag naturligtvis yrkar bifall till den nu föredragna punkten, ber jag få hemställa, att ytterligare ett par ord måtte få inflyta i motiveringen till förtydligande af densamma. I slutet af första stycket på sidan 2 i utskottets betänkande förekommer följande mening:

»Utskottet har dock icke velat låta denna synpunkt vara afgörande vid löneförmånernas fastställande, utan håller fastmera före, att utväg framdeles må kunna beredas för pensionens bestämmande till lämpligt belopp.»

Här skulle tilläggas orden: »helst i likhet med det för ofvannämnda andra gradens tjänstemän bestämda». Tillägget kan måhända synas obehöfligt, då det nästan faller af sig själf, att tjänsteman, som i lönehänseende är likställd med annan, äfven skall likställas med honom i pensionsänseende. Men då, såsom här är fallet, krigsarkivarien icke kan inrangeras under den civila pensionslagen, tror jag, att det tillägg, jag föreslagit, är lämpligt eller åtminstone icke kan skada.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, biföll kammaren hvad utskottet i förevarande punkt hemställt. I afseende på motiveringen beslöts att i slutet af första stycket å sidan 2 i det tryckta utlåtandet näst efter orden »lämpligt belopp» skulle tilläggas orden: »helst i likhet med det för ofvannämnda andra gradens tjänstemän bestämda».

Punkterna 2 och 3.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 4.

Uti statsverkspropositionen punkten 4 af denna hufvudtitel hade Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att, med godkännande af de vid åberopade statsrådsprotokollet fogade förslag till nya stater för truppförband af infanteriet, kavalleriet, artilleriet och trängen samt för fast anställda officerare och underofficerare med vederlikar samt

*Om nya stater
för vissa
truppförband.*

betjante vid fortifikationen och för den fast anställda manskapsstyrkan vid Bodens ingenjörkår, höja anslaget till aflöning och rekrytering m. m., nu 17,954,400 kronor, med 66,768 kronor till 18,021,168 kronor.

Utskottet hade i föreliggande punkt af anförda skäl hemställt, att Riksdagen måtte, med godkännande af det vid statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 12 januari 1909 fogade förslag till nya stater för truppförband af infanteriet, kavalleriet, artilleriet och trängen samt för fast anställda officerare och underofficerare med vederlikar samt betjante vid fortifikationen och för den fast anställda manskapsstyrkan vid Bodens ingenjörkår, höja anslaget till aflöning och rekrytering m. m., nu 17,954,400 kronor, med 21,768 kronor till 17,976,168 kronor.

*Om nya stater
för vissa
truppförband
m. m.*
(Forts.)

Herr von Möller: Jag kan icke neka till att jag blef något förvånad, när jag märkte, att klubban var på väg att falla, utan att någon begärt ordet. Äfven herr statsrådet tyckes sålunda vara nöjd med hvad utskottet här har föreslagit. Jag känner icke alls utskottets skäl för sitt afprutningsförslag, ty som herrarne veta, är det i allmänhet mycket svårt att få kännedom om hvad som möjligen tilldragit sig bakom kulisserna. Om utskottet uti sitt nedprutande af hvad Kungl. Maj:t här begärt har handlat på grund af vanliga statsutskottskompromisskäl, kan jag förstå utskottet, men har så icke varit fallet, utan har det verkligen varit principiella skäl, som utskottet ställt mot det af Kungl. Maj:t förebrogta, hvilka åtminstone för mig tyckas öfvertygande, så skulle det verkligen vara olämpligt att låta denna punkt bifallas utan någon gensaga. För min egen del anser jag, att det belopp, som utskottet här har föreslagit, nämligen två hundra kronor för underofficer och tre hundra kronor för officer, icke kan betraktas såsom något annat än en *halfmesyr*. Beloppet är visserligen till någon hjälp — jag vill naturligtvis icke säga annat — men icke tror jag, att det är för ändamålet tillräckligt. Långt därifrån! Kungl. Maj:t har, såsom herrarne se på sidan 54 i statsverkspropositionen, föreslagit för kaptan 700 kronor, för löjtnant 500 kronor, för underlöjtnant 400 kronor, för fanjunkare samma belopp samt för sergeant 300 kronor o. s. v. Nu kommer utskottet och föreslår resp. 300 och 200 kronor. Jag hör icke till dem, som kunna göra sig samvetsförebärelser att hafva bidragit till fästningen Boden, sådan som den nu föreligger. De af herrarne, som varit med i Riksdagen tillräckligt länge, torde kunna erinra sig, huru skarpt jag vid flera tillfällen protesterat, då det gällt denna fästning. Jag tvekar icke att säga det rent ut, att Riksdagen i denna fråga lockats med falska förespeglingar in i en fälla, något som jag då också skarpt betonade. Jag erinrar om de 8 à 9 miljoner, som denna fästning ursprungligen var beräknad att kosta och hvad den i denna stund kostar, och jag erinrar slutligen om att fästningen ännu i dag icke

*Om nya stater
för vissa
truppförband.*
(Forts.)

är färdig. I dag skola vi ju besluta om ett anslag af kr. 370,000 till en vattenledning där, hvilken om jag minnes rätt, ej var upptagen åtminstone i det första förslaget och ej håller då jag första gången tog till orda i fråga om dessa i förhållande till landets ekonomiska bärkraft och den reela valutan ofantliga kostnader.

Men har man sagt A, så tror jag, att man måste säga B och C och D och fortsätta kanske hela alfabetet igenom och sedan gå öfver till lilla och kanske grekiska alfabetet med! Ty kostnaderna för Boden äro visst icke slut med detta. Då är frågan: Skola officerare och underofficerare däruppe blifva lidande härför och därmed fästningens försvarskraft? Jag gissar, att när vi nu fått denna fästning och när man påstår att den skall vara betryggande, så är detta väl i hög grad beroende af att befälet i densamma är förstklassigt. Och jag vågar påstå, att tjänsten i en fästning med den svåra belägenhet denna har, med sådana långa afstånd mellan fortet, dessas säregna beskaffenhet m. m., dimman och mörkret däruppe och en mängd bidragande omständigheter naturligtvis i ännu högre grad, än fallet är med annan militärtjänst, fordrar en påpasslighet och duglighet från befälets sida, som jag icke tror i tillräcklig mån har beaktats af Riksdagen.

Man har framhållit de höga kommunalskatterna, 14 eller 15 procent af inkomsten, som gå åt till skatter, skatter, hvilka med 7 proc. öfverstiga Stockholms, men jag skall icke vidröra dessa skäl. Jag förstår att utskottet befarar, att det skulle bli ett farligt prejudikat, om skattebeloppen lades till grund för bedömande af aflöningsbehovet. Men lägger man ihop alla omständigheter, som göra, att det blir dyrare för en officer och en underofficer däruppe än på andra ställen, och man då räknar utgifter och inkomster för honom, så finna herrarne, hurusom det af Kungl. Maj:ts proposition framgår, att dessa militärer icke kunna taga sig fram med den aflöning som bestås. Det skulle möjligen gå jämnt ihop med dessa 300 och 200 kronor, som utskottet velat gifva dem. Men det är väl ändå något annat, man åsyftar! Det är väl icke endast fråga att aflöningen skall vara sådan, att inkomster och utgifter gå jämnt ihop, eller sådan, att det blir 50 eller möjligen 100 kronor öfver, utan man måste väl tänka på en något så när anständig bergning för de personer, som äro förlagda däruppe.

Utskottet säger på sidan 9, »att det s. k. passagesystemet numera börjat vinna tillämpning, åtminstone hvad regementsofficerarne beträffar etc.» Ja, detta är mycket sant hvad angår regementsofficerarne! Men äro då icke kapten, löjtnanter och underlöjtnanter också människor? De personer, hvilka såsom officerare söka sig in vid dessa regementen, kunna sålunda såsom kompaniofficerare faktiskt icke förflyttas.

Nu skulle jag icke hafva vågat komma med några funderingar här, om jag icke visste, att dessa tankar delades af militära fackmän. Blir det nu — jag vågar fråga det — möjligt att på ett

tillfredsställande sätt rekrytera fästningsartilleriets officerskår, om det icke införes någon annan sorts form för officerarnes placering därstädes, t. ex. genom kommendering eller förflyttning från fältartilleriet till fästningsartilleriet och vice versa? Nu säger man — jag vet det — att officerarne vid fältartilleriet kunna nog sköta tjänsten vid fästningsartilleriet, men att det blir svårare för fästningsartilleriofficeren att sköta sin tjänst vid fältartilleriet, emedan han icke är van vid tjänsten där, exercisen med anspända batterier o. s. v. Men dylikt är väl saker, som skulle kunna läras, och jag gissar, att om vederbörande icke tänkt på saken förut, måste de snart taga den i öfvervägande, ty någonting måste göras, *innan* det skulle visa sig, att officerskåren blir sämre på fästningsartilleriet än på fältartilleriet. Jag vill icke fråga, hur det nu är ställt i detta afseende, om fästningsofficerskåren är lika bra, bättre eller sämre än det andra. Jag hoppas det bästa därutinnan. Men, om detta system skall fortfara, om dessa officerare, som gå in vid Karlsborg-Bodens fästningsartillerikår, skola vara dömda till fästningstjänst hela lifvet igenom, en tjänst, som naturligtvis är vida mindre intressant än fältartilleritjänsten, och vara dömda till att tillbringa sitt lif i Boden eller i Karlsborg, så tror jag, att det skall visa sig, att nivån kommer att sjunka. En ständig vistelse inom rayonen af en fästning med dess mera enformiga tjänstgöring är nog ej så odeladt angenäm. Jag skall emellertid icke mera uppehålla mig vid dessa saker, utan blott vid den rent ekonomiska fråga, som det här gäller, hvilken man icke får ignorera. Man får ej ställa det så, att endast mera förmögna män kunna söka anställning vid de här förlagda regementena. Förmögenhet är ett, själsförmögenhet ett annat, och understundom höra dessa båda saker icke ihop. Det kan väl vara så, att en ekonomiskt lyckligt lottad officer kan taga sig fram uti Boden, men det blir naturligtvis svårt för en person, som icke har god ekonomi. En sådan person kommer icke att söka sig in vid dessa regementen, där man just behöfver dugligt befäl. Jag gissar, att framtiden skall gifva mig rätt däri, att det blir nödvändigt att förfara på sätt, som Kungl. Maj:t föreslagit, vare sig det nu lyckas eller icke att i gemensam votering vinna majoritet för utskottet. Snart nog skall det visa sig, att hvad utskottet här i dag har föreslagit har varit *en halfmesyr*. I framtiden måste det blifva nödvändigt att göra något för att råda bot för de olägenheter, jag påpekat. Men emellertid, då herr statsrådet icke har gjort något yrkande och när jag hoppas, att det varit ren diplomati af utskottet att föreslå det mindre beloppet, vill jag icke nu göra något yrkande.

Herr statsrådet Malm: Då Kungl. Maj:t föreslog de belopp, som finnas angifna i den kungl. propositionen, åt befälspersonalen vid Boden, var det efter moget öfvervägande. Och jag vågar säga det, att jag för min del är fullt och fast öfvertygad, att det är icke föreslaget ett

*Om nya stater
för vissa
truppförband.*
(Forts.)

*Om nya stater
för vissa
truppförband.*
(Forts)

öre mer, än hvad som verkligen behöfves. Ty förhållandena där-
uppe äro i sanning sådana, att personalen därstädes behöfver både
uppmuntras och stödjas. Det är ju sant, att hvar och en af de
faktorer, som äro anförda för förhöjningen af aflöningen i Boden,
icke i och för sig är mera talande än på andra ställen, men jag
vågar säga, att om man lägger dessa faktorer tillsammans, äro de
sådana, att Bodens fästning intager en undantagsställning. Och
jag tror sålunda, att de principiella skäl, som utaf utskottet anförts,
borde, när man tager hänsyn till de faktiska förhållandena, hafva
vikit för hvad verkligheten fordrar.

Sålunda kan jag icke annat än på det lifligaste hoppas, att
Kungl. Maj:ts förslag förr eller senare måtte blifva antaget. Och
böjer jag mig nu för utskottets förslag, så är det endast af prak-
tiska skäl och i den förhoppning, att det icke skall dröja länge,
innan man, ifall kammaren antager utskottets förslag, inser, att
man måste höja aflöningen minst till de siffror, som Kungl. Maj:t
föreslagit.

Friherre Gripenstedt: Då intet annat yrkande är gjordt
än om bifall till utskottets hemställan, kunde det kanske vara obe-
höfligt, att jag nu yttrade mig, men jag vill dock något försvara
utskottet. Jag vill tillägga, att jag för min del, liksom den förste
talaren, har mycken sympati för detta befäl och underbefäl och att
jag personligen icke skulle hafva haft något emot att det löne-
tillägg, som här är ifrågasatt, blifvit större. Men jag anser, att
utskottet verkligen haft fullgoda skäl för sitt förslag. Den förste
talaren nämnde: här finnas inga skäl för afvikelse från Kungl.
Maj:ts förslag. Det beror alldeles på hur man läser motiveringen.
Jag tycker, att det finnes ganska goda skäl anförda. Det talas i
den kungl. propositionen om dyra kommunalskatter med mera sådant.
Därpå svarar utskottet, att man icke kan ställa aflöningarne i för-
hållande till utskylderna på olika orter, ty då skulle lönerna komma
att variera allt för mycket, och detta skulle kunna blifva ett preju-
dikat, som skulle leda till mycket egendomliga konsekvenser. Ej
heller lär Boden vara så dyrt att lefva i. I vissa afseenden är det
icke dyrare där än på andra orter, t. ex. i Stockholm. Hvad ve-
den beträffar, så är den billigare. Det står i kommandantens upp-
gift, att man behöfver visserligen där elda mera, men veden är
dock billigare. Bostäderna äro icke dyrare än i Stockholm, och för
dem af befälet, som hafva fria bostäder, spelar hyrorna ingen roll.
Dessa skäl om dyrhet och sådant har utskottet därför icke så myc-
ket kunnat fästa sig vid, men att Boden är en obehaglig garni-
sonsart och att det därstädes finnes särskilda förhållanden, som
motivera någon förhöjning i lönen, har utskottet erkänt. Men det
egendomliga i saken är, att kommandanten fäster sig endast vid
de dyra förhållandena på orten och säger, att han ville »ingalunda
söka utmåla Boden såsom en afskräckande garnisonsort, utan toge

fastmer ett bestämdt afstånd från hvarje svartmålning i detta afseende. Tjänstgöringen där erbjöde ett synnerligt intresse, den präglades ock af djupt allvar och stark ansvarsmedvetenhet».

*Om nya stater
för vissa
truppförband.
(Forts.)*

Det skäl, som utskottet finner vara det mest öfvervägande för ett lönetillskott, är emellertid, att Boden verkligen är en klimatiskt svår och i många fall en obehaglig ort. Nu finnes det ju precedensfall för att dylika omständigheter fått utöfva ett visst inflytande vid bestämmande af löneförmånerna. 1907 bestämdes det för järnvägarne och året därefter för landsstaten, att till de i de norra orterna tjänstgörande finge utgå s. k. ortstillägg, ehuru visserligen med ganska måttliga belopp. Vid statens järnvägar åtnjuter personalen däruppe kallortstillägg af 10—20—30 kronor i månaden. Vid löneregleringen för landsstaten år 1908 bestämdes det, att kronofogdar, häradsskrifvare och länsmän i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län skulle erhålla ett ortstillägg af 200 kronor hvardera. Nu föreslår utskottet 200 kronor för underofficerare och 300 kronor för officerare förlagda i Boden. Att detta är en halfmesyr, det kan jag gärna gå in på, men jag tror, att det är bättre att få detta än att riskera, att det icke blir något alls. Ty äfven mot detta förslag finnes det dock nio reservanter från Andra Kammaren. Och hade man i utskottet tillstyrkt något längre gående förslag än det nu föreliggande, så är jag öfvertygad, att det hade blifvit icke allenast reservanter från Andra Kammaren, utan äfven från Första Kammaren.

Herr statsrådet nämnde, att dessa officerare och underofficerare behöfva stödjas och uppmuntras. Detta har också utskottet funnit och därför kommit med det förslag, som det här har gjort. Längre tror jag icke, att man kan komma, och därför yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Herr von Möller: Den siste ärade talaren sade, att utskottet hade bjudit fullgoda skäl för sitt yrkande. Precis detsamma sade herr statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet. Jag är visserligen icke fackman, men med all reverens för statsutskottet tror jag dock att, ehuru jag vet, att det sitter många f. d. militärer i statsutskottet, Kungl. Maj:t i det fallet är en bättre auktoritet. Jag ber att ännu en gång få erinra om att det finnes saker, som göra en vistelse i Boden icke blott obehaglig utan äfven dyr. Det är visserligen sant, att kommandanten sagt, att det icke är någon afskräckande ort, tvärtom. Men jag ber att få nämna, att äfven om tjänsten kan vara intressant, så kommer man i alla fall så småningom efter några år att börja längta därifrån till sydligare trakter från köld och mörker, och officerare, som komma från södra Sverige — åtminstone jag kan lifligt sentera det — kunna icke trifvas där i längden.

Jag ber vidare att få erinra om skolförhållandena. Det finnes där endast en privat samskola om fem klasser, så att när barnen

*Om nya stater
för vissa
truppförband.*
(Forts.)

blifva äldre, måste föräldrarna skicka dem från hemmet, hvilket medför ytterligare utgifter. Precis samma skäl talade mot de nya kasernernas förläggande till landsbygden. Och så en sak till. Om en officer blir befordrad, erhåller han icke flyttningshjälp, en stor orättvisa i mitt tycke och beträffande Boden med afstånden dit eller dän ännu en ekonomisk olägenhet.

Friherre Gripenstedt slutade med att förorda en halfmesyr. Skälet därtill förstår jag mycket väl, men jag vill icke, att denna skall fastslås som en riktig princip, emedan det kunde vara ganska farligt för framtiden, och därför har jag velat, att åtminstone en röst höjdes häremot i kammaren.

Herr vice talmannen: Då denna punkt framkallat så pass vidlyftig diskussion, anser jag mig böra uttala, att jag för min del har ställt mig ytterst tveksam emot den kungl. propositionen i föreliggande punkt och icke blott emot denna utan också mot utskottets hemställan. Det var endast de egendomliga förhållandena vid Boden, som förmådde mig att gå från min ursprungliga afsikt att yrka afslag på den kungl. propositionen.

Sedan man vid 1907 års riksdag med stöd af en kunglig proposition gått in på att fastslå den lönerubrik, som heter ortstillägg, har detta vid följande lönerogleringar vållat ganska stora bekymmer inom statsutskottet, ty man har icke funnit fasta, objektiva grunder för, icke rätt vetat, när man skulle tillstyrka eller afstyrka ortstillägg. Det har icke heller stannat vid denna rubrik: ortstillägg, utan där den funnits mindre lämplig, har man fått en ny rubrik. I fjol fanns något, som kallades orts- och yrkestillägg. I år har man, om än icke uttryckligen, uttalat det i en kungl. proposition, dock i realiteten infört en ny art af ortstillägg, som kan kallas tråkighetsortstillägg. Man är inne på en betänklig väg, och det är icke godt att se, hvar man skall stanna, ty det kan alltid anföras motiv för lönetillägg af en eller annan art för tjänstemännen på den ena platsen och den andra. Jag har därför ansett såsom en skyldighet för statsutskottet att, särskildt i fråga om speciella lönetillägg, iakttaga den allra största försiktighet. Här föreligger redan vid denna riksdag förslag om ortstillägg på ecklesiastikstaten, för lärarna uppe i Norrland, och det inser man ganska väl — det är icke blott en gissning, utan det är äfven sagdt af statsutskottets ledamöter — att om ortstillägg beviljas officerarne vid Boden, skall man yrka på och anser man sig hafva alla skäl för att söka genomdrifva ortstillägg på lärarestaten. På sådant sätt voro vi inne på ett område, där vi icke se några gränser.

Då jag ändå ansett mig hafva rätt och skyldighet att gå ifrån min ursprungliga ståndpunkt i frågan, var det därför att jag ansåg, att här vid Boden förelågo alldeles särskilda omständigheter, som talade för ett lönetillägg i någon form, samt att här förelågo omständigheter, som icke gällde öfriga delar af landet, icke ens det

öfre Norrland. En sådan är just instängdheten inom fästningsområdet. Det har från trovärdigt håll sagts mig, att man på grund af klimatiska och andra förhållanden haft särskildt svårt i Boden att kunna behålla sina mindre barn hemma hos sig och måste föra dem till annan ort för att hålla dem vid lif. En andra omständighet är: för de officerare — jag tänker härvid icke på regements-officerarne utan på de andra —, som en gång kommit in på regementet i Boden, finnes icke någon passage till andra regementen.

*Om nya stater
för vissa
truppförband.
(Forts.)*

Dessa tvenne skäl förmådde mig att såsom sagdt gå ifrån min ursprungliga ståndpunkt, och jag är alldeles öfvertygad om, att afdelningsordföranden hade rätt däri, att därest man hade försökt hålla på Kungl. Maj:ts proposition i detta ärende, hade afslag följt på alltsammans. Jag yrkar således bifall till utskottets förslag.

Öfverläggningen ansågs härmed slutad, hvarefter kammaren biföll hvad utskottet i förevarande punkt hemställt.

Punkterna 5—28.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 29.

Mom. a) och b).

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Mom. c.

Lades till handlingarna.

Punkterna 30—36.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 37.

Lades till handlingarna.

Punkterna 38—42.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet de under sammanträdet aflämnade kungl. propositionerna.

Anmälades och bordlades

statsutskottets utlåtanden och memorial:

n:o 9, angående reglering af utgifterna under riksstatens åttonde hufvudtitel, innefattande anslagen till ecklesiastikdepartementet,

n:o 45, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut med afseende å Kungl. Maj:ts framställning om anslag för anläggning af en reparationsverkstad vid Notviken,

n:o 46, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående statsbidrag till upprättande och underhållande af en handelshögskola i Stockholm, samt

n:o 47, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående anslag till åttonde internationella tuberkuloskonferensen i Stockholm år 1909; äfvensom

bevillningsutskottets memorial och betänkande:

n:o 14, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut rörande bevillningsutskottets betänkande n:o 9, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående vissa bestämmelser rörande gränstrafiken mellan Sverige och Norge, dels ock en i ämnet väckt motion,

n:o 15, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande vissa delar af bevillningsutskottets betänkande n:o 10, i anledning af väckta motioner angående ändringar i gällande brännvinsförsäljningsförordning, och

n:o 16, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående ändrad sammansättning af taxeringsmyndigheterna m. m., äfvensom lagutskottets utlåtande n:o 28, i anledning af väckt motion om ändring af lagen angående stadsplan och tomtindelning den 31 augusti 1907.

Justerades fem protokollsutdrag för denna dag, hvarefter kamraren åtskildes kl. 12,30 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.

Fredagen den 19 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Justerades protokollet för den 12 i denna månad.

Anmälades och bordlades sammansatta bevillnings- och lagutskottets betänkande n:o 1, i anledning af väckta motioner om ändring af gällande bestämmelser rörande utskänkning af brännvin, vin och öl å passagerarefartyg.

Upplästes ett ingifvet läkarintyg af följande lydelse:

Ledamoten af 1:sta Kammaren, Direktör *Oskar Herdin* är för undergående af operation tills vidare förhindrad att delta i Riksdagens arbete, intygas.

Stockholm d. 18 Mars 1909.

John Berg,
professor i kirurgi.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flere ledamöters begäran statsutskottets den 17 innevarande mars bordlagda utlåtanden och memorial n:is 9 och 45—47.

Föredrogos bevillningsutskottets den 17 innevarande månad bordlagda memorial:

n:o 14, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut rörande bevillningsutskottets betänkande n:o 9, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående vissa bestämmelser rörande gränstrafiken mellan Sverige och Norge, dels ock en i ämnet väckt motion.

Den föreslagna voteringspropositionen godkändes.

n:o 15, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande vissa delar af bevillningsutskottets betänkande n:o 10, i anledning af väckta motioner angående ändringar i gällande brännvinsförsäljningsförordning.

Lades till handlingarna.

Fredagen den 19 mars.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flere ledamöters begäran bevillningsutskottets den 17 i denna månad bordlagda betänkande n:o 16 äfvensom lagutskottets samma dag bordlagda utlåtande n:o 28.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *von Stapelmohr* under 14 dagar från och med morgondagen.

Justerades ett protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen beslöts, att sammansatta bevillnings- och lagutskottets betänkande n:o 1 skulle sättas främst på föredragningslistan till morgondagens sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 3,12 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.
